

AUR STERP AVATARURILE RECEPTĂRII CRITICE

Victor Durnea*

Momentul 1922–1923

În mai multe interviuri și în câteva texte memorialistice (gen ce mărturisea că nu-i plăcea), Alexandru A. Philippide și-a formulat decepția profundă (și persistentă până în ultimii ani ai vieții), provocată de faptul că, deși G. Ibrăileanu și cercul format în jurul său au consimțit la publicarea în revistele „Însemnări literare” și „Viața românească” a celor mai multe dintre primele sale poezii, ce vor forma placheta de debut, tipărită la Editura Viața românească, totuși, ei l-au întâmpinat mai degrabă cu rezerve, ba chiar cu „o uimire nu prea simpatcă”: „Se uitau la mine ca la un fel de, știu eu, fenomen aproape neobișnuit, dacă nu chiar monstruos pentru atmosfera de acolo”¹.

Într-adevăr, G. Ibrăileanu, care a scris foarte elogios despre George Topîrceanu, despre Demostene Botez și despre Otilia Cazimir, nu a făcut la fel și cu Al. A. Philippide. Și nici Octav Botez (criticul secund al „Vieții românești” îndeosebi după Primul Război Mondial). În cazul lui Ibrăileanu, explicația era găsită în „lipsa [...] vreunei afinități pentru mișcarea de înnoire ce s-a produs atunci în lirica românească”. (În spiritul dreptății, în anii '60 ai secolului trecut, citind scrisorile criticului, poetul reținea totuși faptul că acesta îi propusese în mod repetat lui Paul Zarifopol să scrie în „Viața românească” despre *Aur sterp*.)

Dar foarte straniu pare faptul că Al. Philippide nu a încercat o decepție similară față de felul cum i-au întâmpinat alți critici ai vremii placheta de debut. Nici când și nicăieri el nu pomenește un cuvânt despre primirea respectivă.

Primul (în ordine cronologică) a fost Ovid Densusianu². Pentru directorul celei mai importante reviste ce a promovat noile curente literare, „simbolismul d-lui Philippide amintește mai mult cum se scrie pe la 1885, în prima fază a poeziei nouă – mai mult la Laforgue ni se pare că s-a oprit d. Philippide, dar fără să-i atingă lirismul lui și fără să i se asemene ca fantezie zglobie și simpatcă capricioasă.” A preferat, în fapt, „simbolismul cu exagerări și bizarerii care de mult au fost părăsite.” Poezia din *Aur sterp* „e a unui vizual și a unui imaginativ – până la halucinații –, care asociază aspecte, caută apropieri care să impresioneze [...] Panta

---

* C.S.I., Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Iași; E-mail: victordurnea@yahoo.fr.

¹ N. Florescu, *Cu Al. Philippide despre „mirajul ciudat, dar permanent al poeziei”*, în „Cronica”, an. X, nr. 16, 18 aprilie 1975; cuprins în Ileana Corbea, Nicolae Florescu, *Biografii posibile, interviuri*, seria a II-a, Editura Eminescu, București, 1976, p. 180–189.

² Al. A. Philippide: „*Aur sterp*”, în „Viața nouă”, an. XVI, nr. 29, 16 iulie 1922, p. 462.

pe care deseori alunecă d. Philippide [este] obsesia de a părea mereu nou și părerea că poezia se reduce la un sport de imagini...” Autorul *Aurului sterp* (titlu respins ca „o alăturare de cuvinte așa la întâmplare, vrând să pară originală”) – mai adaugă Densusianu – „la fel cu poeții de acum, fascinați de noutăți barbare, cade aici în expresionism, care e inspirația vulgarizată, bolșevizată, așa cum face victime printre nemții contaminați de rusism și asiaticism”. Influența este descoperită și în poemul *Izgonirea lui Prometeu*, cu toată „intenția de a salva o idee”, „totul fiind stângaci și incoerent înfățișat”.

De reținut este și încheierea cronicii, în care se reamintește rostul formativ al criticii: „Ni se va zice iarăși că întâmpinăm prea puțin binevoitori pe cei tineri, ca și când unele observații nu ar putea folosi în literatura noastră tot dezorientată încă, fără acel simț deplin al artei care ajută talentele să nu rămână numai aproximații și să nu se piardă în risipiri.”

Foarte sever este și E. Lovinescu, în cronică sa³ și tot într-o mai mare eficiență a criticii de directivă. Remarcând „talentul destul de afirmat al d-lui Philippide”, amfitrionul și mentorul cenaclului Sburătorului opinează că acesta „nu ne mai permite tonul indulgenței, tinerețea lui nu exclude evoluția totuși” și că „[înclină] spre severitate ca spre un omagiu adus virtuozității premature”.

Prima observație adusă privește „lipsa lirismului” și „a emotivității”, lipsă ce anulează „comunicativitatea” poeziei, conducând, de asemenea, la predominarea „unui joc de imagini exterioare” și la o limitare „în peisagi”. Dotată cu o „muzicalitate exterioară”, „de esență intelectuală” (dar de „o intelectualitate mai mult verbală”), poezia lui Philippide rămâne străină, ca atare, atât simbolismului, cât și lirismului. „Dus până la abuz, imagismul poetului se desfășoară pe o gamă variată”, iar imaginea „se deformează până la împingerea la ultimele ei consecințe”, „procedul de a dezvolta o imagine nu poate duce decât la absurd”. Fără „o concepție, ori măcar o atitudine”, Al. Philippide rămâne „un poet pur exterior, cu o notație interesantă și originală”.

În același registru este și recenzia lui Alexandru Bogdan (cronicar al ziarului „Lupta”, fondat de C. Mille), care își expune aprecierile cu multă dezinvoltură⁴: „O poezie chinută de asociații foarte îndrăznețe, cu nebunii de om glumeț. O sarabandă de imagini diforme, un cuvânt agățat de altul cu sila, zvârlit fără rost aparent, în coada unui vers.” Și încheie întrucâtva pe urmele lui Densusianu, dar parcă mai pesimist: „Între simbolism și expresionism, talentul d-lui Philippide nu s-a limpezit și îmi face impresia că nici nu se va limpezi.”

Debutând prin a contrazice afirmația lovinesciană privitoare la lipsa lirismului,

³ *Poeții tineri: Al. A. Philippide*, în „Sburătorul literar”, an. III, nr. 2, 4 februarie 1923, p. 21. Textul este utilizat, cu modificări minime, în *Istoria literaturii române contemporane* (vol. *Evoluția poeziei lirice*, cap. XXXV, *Contribuția modernistă a „Vieții românești”*).

⁴ *Poezia de tranziție: Al. A. Philippide, „Aur sterp”*, în „Lupta” an. II, nr. 193, 11 august 1922, p. 1.

Camil Petrescu⁵ apreciază totuși că lirismul existent în versurile lui Philippide este „de o comună calitate, până la caricatură. E de mediocră calitate acest lirism pentru că nu e decât ecoul unor stări sufletești superficiale și trecătoare.” Iar poemul *Izgonirea lui Prometeu* „nu-i decât o atitudine verbală, literară”. „De altfel, se adaugă, literatură e întreg volumul, poeziile sunt făcute din petice, din imagini care nu numai că se suprapun, dar se exclud unele pe altele”. Și încă mai tranșant: „Este neîndoios că niciodată poezia românească n-a cunoscut o mai acută beție de imagini.” (Ce-i drept, „cusurul” de a face „din imagine un scop în sine” Philippide l-ar fi împărțit cu „cei mai mulți poeți de azi, uitând complet emoția și obiectul poeziei”). „Fără ecouri adânci în suflet – își încheie considerațiile critice Camil Petrescu – fără rădăcini puternice în inteligență și simțire – și e vorba numai de inteligență și simțire superioare – nu există operă durabilă de artă, cum nu pot dura buruienile, oricât de înalte și multicolore, doi ani.”

Foarte severi sunt, de asemenea, Ion Sân-Giorgiu și George Dumitrescu, care își intitulează recenziile unul *Poezie stearpă*⁶, celălalt – *Bizarerii ale vremii*⁷.

Evident, între cronicile trecute mai sus în revistă au fost și câteva foarte elogioase, precum cele datorate prietenilor ieșeni ai poetului – Al. O. Teodoreanu⁸ și Demostene Botez⁹. Cel dintâi, după ce așterne pe hârtie un pamflet la adresa criticii rebarbativă la orice noutate, citează largi pasaje din mai multe poezii, totul culminând cu poemul *Izgonirea lui Prometeu*, care, „dezvăluind noi posibilități de realizare”, face notă aparte în volum prin „concepția personală asupra semizeului” și „ia, prin dramatismul verbului, dimensiuni de nemărginită tristețe, de straniu, de grandios”, ceea ce îi îngăduie cronicarului să-l proclame pe debutant „cel mai mare poet al generației sale”. La superlative recurge și Demostene Botez, care, după ce observă că „opera lui Philippide nu cuprinde sentimentele «clasice» și nici materialul mai brut oferit de viață”, ceea ce explică „ironia aproape violentă” și „caracterizările burlești, dar și „o finețe poetică rară”, sfârșește afirmând: „*Aur sterp* este cea mai aristocratică contribuție la literatura românească.”

Celor doi ieșeni li se alătură, scurt timp de la apariția volumului, N. Davidescu¹⁰, mereu generos cu cei ce puteau fi încadrați simbolismului, care și el consideră că „d. Philippide este unul dintre cei mai reprezentativi poeți ai tinerei generații de scriitori”, adăugând însă cu o anume prudență: „Drumul d-sale nu e încă nici pe departe încheiat; nenumărate posibilități de desăvârșire zac aproape în fiecare

⁵ „*Aur sterp*” de Al. A. Philippide, în „Revista vremii”, an. III, nr. 2, 4 februarie 1923, p. 21.

⁶ *Poezia stearpă. Cu prilejul volumului „Aur sterp” de Al. A. Philippide*, în „Ramuri”, an. XVII, nr. 1–15 ianuarie 1923, 25–27.

⁷ *Alex. Philippide: „Aur sterp”*, în „Convorbiri literare”, an LV, nr. 11–12, noiembrie-decembrie 1923, text inclus în volum *Opinii literare*, Casa Școalelor, 1927, p. 51–56.

⁸ Al. O. Teodoreanu, *Al. A. Philippide: „Aur sterp”*. *Observații nicidecum critice în fața vitrinei românești*, în „Gândirea”, anul II, nr. 6, pp. 18–21.

⁹ „*Aur sterp*” de Alexandru Al. Philippide, în „Opinia”, an XVIII, nr. 198, 31 august 1922, p. 1–2.

¹⁰ În „Flacăra”, An. VII, nr. 30, 28 iulie 1922, p. 479.

pagină și duc chiar acolo unde vădite lipsuri precizează începutul unei carieri spre posibile perspective de artă viitoare.” Și mai concis: „D. Philippide nu este un scriitor format; este însă un admirabil rezervor de sensibilitate poetică și un artist dotat cu grave însușiri de intelectualizare a emoției.”

Trecând peste recenzia amicală a Cludiei Millian¹¹, mai multă atenție solicită cea a lui F. Aderca¹². Acesta începe prin a observa veritabilul *imbroglio* în care au căzut criticii, după unii, autorul *Aurului sterp* fiind „genial”, după alții, „perfect mediocru”. Or, acel „imbroglio” s-ar datora numai faptului că în Philippide sunt de fapt trei poeți: unul liric, altul „funambulesc (satiric, burlesc, humoresc)” și un al treilea dramatic. Poetul liric ar fi fost cel ce a provocat nedumerirea criticilor, ceea ce s-ar explica prin faptul că ei „n-au citit îndeajuns sau n-au citit deloc pe Mallarmé”, în a cărui poezie „ar fi aflat *originea muzicală* a lirismului d-lui Philippide – stări de suflet rediate prin imagini și senzații intenționat confuze.” Dar recenzentul observă de-a dreptul că „liricul Philippide nu și-a bătut sufletul într-o formă oarecare proprie” și că „așteaptă încă simfonia”! Foarte gustat de public ar fi fost poetul funambulesc, dar Aderca e nemulțumit și de acesta: „Poate că această tonalitate, care ține mai mult de inteligență decât de sensibilitate, să ascundă o atitudine în fața vieții. N-am descoperit-o. O așteptăm și pe aceasta”. În sfârșit, „entuziasmul deplin l-a provocat poetul dramatic din d. Philippide”, opinie împărtășită și de recenzent. Dar autorul poemului *Izgonirea lui Prometeu* doar „merge pe drumul Melpomenei”, nu a întâlnit-o încă și deci rămâne să se aștepte „și această revoluție”.

Negreșit, puținele texte strict pozitive nu puteau schimba impresia criticii „profesioniste”. Nici dacă se ținea cont și de faptul că *Aur sterp* își găsea numeroși imitatori printre tinerii universitari.

Așa cum am afirmat mai sus, Al. Philippide nu pomenește nimic de această primire deloc pozitivă. După apariția volumului, el își face stagiul militar, apoi pleacă cu o bursă în Germania și apoi cu alta în Franța, unde rămâne patru ani. E greu de crezut însă că depărtarea de țară l-a împiedicat să cunoască opiniile criticii față de *Aur sterp*, preponderent negative. (Chiar dacă presa românească ajungea cu greutate în Occident, prietenii ieșeni i i le vor fi comunicat în epistolele lor.)

În acest caz, nu este exclus ca părăsirea „uneltelor” pe durata șederii în străinătate, pe care o mărturisea într-un interviu acordat nu mult după întoarcerea în țară și după ce devine colaborator asiduu la „Adevărul literar și artistic”¹³, să fi fost efectul reacțiilor criticii față de *Aur sterp*. Criza, dacă a fost o criză, a fost depășită, în cele din urmă, poetul „întorcându-se la uneltele sale”. Oricum, se cuvine a mai remarca

¹¹ *Un poet nou: Al.A. Philippide*, în „Adevărul literar și artistic”, seria III, an III, nr. 193, 3 septembrie 1922, p. 3

¹² F. Aderca, Alexandru A. Philippide, „*Aur sterp*“, poem, în „Contimporanul”, an. II, nr. 30, 10 februarie 1923, p. 3; inclus în volumul *Contribuții critice*, ediție, prefață și note de Margareta Feraru, vol. I, p. 505–506.

¹³ A. Z., *De vorbă cu d. Alexandru A. Philippide*, în „Adevărul literar și artistic”, an. X, nr. 443, 2 iunie 1929, p. 1-2.

un lucru, anume că anii petrecuți la Berlin și la Paris, acolo unde modernismul era în floare, nu l-au făcut pe Al. Philippide să meargă mai departe pe drumul deschis în 1922.

Momentul 1939

Într-o amplă cronică literară consacrată proaspăt apărutului volum de versuri *Visuri în vuietul vremii* (poate chiar cea dintâi), Vladimir Streinu constata că, în ultima vreme, „Mișcându-se paralel, atât poezia care se limpezea de la sine, cât și critica militantă, care îndemna la limpezire, dovedeau schimbarea înceată a idealului liric contemporan.” Mai exact, „odată cu alte prisosuri, a căzut din deprinderea noilor poeți îndeosebi acea *industrie de imagini*, care devenise scop în sine.”¹⁴ [*subl. n.*] Acest fenomen era vizibil și la autorul volumului întâmpinat. „Al. Philippide – scrie mai departe cronicarul –, deși debutase cu volumul *Aur sterp* (1922), în care imaginile erau, multe, puternice, și mai multe ingenioase, toate – noi și suprapuse, cu alte cuvinte, deși contribuise printre cei dintâi la moda vremii, sau poate tocmai de aceea, a încetat să mai guste această artă.”

Lucrul se putea remarca încă în al doilea volum al lui Al. Philippide (*Stânci fulgerate*, 1929) și ca atare „era de așteptat” ca și cel de-al treilea „să aducă versuri, dacă nu denudate, cel puțin mai sobre”. Și era de așteptat, mai ales, pentru că el se deschidea cu o „prefață”, intitulată *Promontoriu*, ce era aproape un „manifest” împotriva „silitei poezii a vremii noastre”: „*Într-adevăr prea mult a vremii noastre / Și prea puțin a vremurilor toate, / Rugină nefolositoare / Suftelor viitoare, / Te văd în timpuri foarte-apropiate / Zăcând printre unelte demodate / Mașină cu-ntrebuințări uitate, / Mai nebăgată-n seamă în giulgiul tău de praf / Decât mongolfierii sau primul hidroscaf!*”

Mai mult, în final, poetul se înfățișa ca „ultimul tasmanian”, stând „pe cel mai sudic promontoriu”, adică, se înțelege, ultimul slujitor al poeziei adevărate, nepieritoare, nesupuse „modelor”.

În opinia lui Vladimir Streinu, totuși, deși aparținând „poeziei silite”, deși contribuise la succesul și întinderea modei „imagismului”, volumul de debut al lui Philippide nu era condamnat la soarta „mongolfierilor și a primului hidroscaf”: autorul lui „va fi un nume rezistent în el însuși”. În sprijinul afirmației se aduceau mai multe argumente: „În ritmuri puternice, a căror zvâcnire scurtă între mișcări mai slobode și a căror fantasticitate sumbră și umoristă în același timp amintește *Chansons de fou* ale lui Verhaeren, *Aur sterp* propunea cititorului adevărate viziuni halucinante, bizare până la demență, dacă dorește să spună cineva astfel,

¹⁴ *Poezia lui Alexandru Philippide*, în „Timpul”, an. III, nr. 706, 22 aprilie 1939, și nr. 707, 28 aprilie 1939; cuprins în *Pagini de critică literară*, Editura pentru Literatură, București, 1966, vol. II, p. 22 ș.u.

dar susținute de un adevăr morbid, care le garantează...” „Dar poetul de atunci – continua criticul – exprima halucinațiile tuturor simțurilor sale, pe care părea să și le fi iritat artificial în așa măsură, că se răsculaseră, dar independent unele de altele, distincte, unele vizuale, altele de audiere etc.” Și încă o observație de mare importanță: „...poetul punea în versuri o morbidețe modernă integrală. Căci alături de stârnirea simțurilor în reprezentări fantastice, o simțire echivalentă mai adâncă, un fel de hamletism macabru specifica însuși fondul obișnuit de viață al poetului. Hamletismul putea fi urmărit atât în efectele poetice scoase din disocierea sau numai dedublarea personalității, cât și din anumite versuri care ieșeau din deprinderea poetului de a medita asupra problemelor mari ale vieții.”

Dar Vladimir Streinu mai lasă în suspensie un lucru, și anume dacă în cazul lui Al. Philippide „limpezirea” se produsese „de la sine”, ca un fel de (cu expresia lui Tudor Vianu) „scuturare a podoabelor” în poezia eminesciană a maturității, sau poate (măcar în parte) era și efectul „criticii militante”? (Și aici se cuvine a observa ignorarea totală a receptării volumului *Aur sterp* în anii 1922–1923!)

La câteva zile după cronicarul literar al ziarului „Timpul”, G. Călinescu publica în revista sa ieșeană, „Jurnalul literar”¹⁵, cu prilejul apariției aceluiași volum de versuri, o „fișă literară” sortită însă *ab initio*, desigur, să intre în viitoarea sa *Istorie a literaturii române de la origini până în prezent*. Pentru Călinescu nu exista o evoluție de la *Aur sterp* la *Visuri în vuietul vremii*, fiindcă poetul „de la început a fost clasificat, în mod simplist, drept modernist al imaginii și s-au citat ca foarte caracteristice prin materialitatea lor aceste versuri: «Clipele picură – pic, pic – / (Cum? Timpul încă nu s-a prins de ger?) / Clipele picură – pic, pic – / Pe barba orologiului stingher, / Și se preling, căzându-i pe genunchi / Ca un mănunchi / De perle mici / pentru pitici...»” [subl. n.].¹⁶ Un argument în sprijinul afirmației ar fi fost că poetul „lua încă de mult pozițiune împotriva modernismului”, că „așadar era pentru un clasicism al substanțelor eterne, pentru acea poezie care în forme înnoite zboară în jurul fundamentelor”. Mai departe adăuga că în mai toate versurile se distingea „dispozițiunea romantică” a autorului, a cărui „viață [...] este astfel o veșnică trecere din negru în alb [...], din crunte melancolii ale sterilității în extaze și jubilări...”¹⁷ (Însă, în realitate, acea „luare de pozițiune” se producea după mai bine de un deceniu. De altfel, în 1927, Philippide colabora încă la revista modernistă „Integral”!)

Oricum, după ce prezintă „aspectul poeziei lui Al. A. Philippide în primele două culegeri”, Călinescu formulează o judecată nu foarte entuziastă: „Ca tehnician al versului, poetul nu e în niciun caz un plastic, un colorist și uneori nici un îndemânat

¹⁵ G. Călinescu, *Alexandru A. Philippide*, „Jurnalul literar”, an. I, nr. 18, 30 aprilie 1939, p. 2.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ Să notăm în treacăt că nici N. Iorga, în articolul *Un poet de mare inspirație* (în „Cuget clar. Noul «Sămănător»”, an. III, nr. 41, 20 aprilie 1939, p. 650–651) nu remarcă existența unei evoluții a lui Al. Philippide. În fapt, însă el ignoră primele două volume. Și această ignorare pare să fie „răsplata” pentru atitudinea luată față de „silita poezie a vremii noastre” în *Promontoriu!*

versificator. Strofele lui sunt fumurii, aride și, rău tipărite sau rău citite, ele au întunecarea pădurilor de conifere. El își caută imaginile în lumea inertă și țepoasă, în mediul silvic...”

Cu alt ton scrie Călinescu despre cea de-a treia culegere: „...*Visuri în vuietul vremii* (1939), apărând în plină maturitate, dezvăluie deodată un liric de rară vigoare, stăpân pe gândurile, cuvintele și cadențele lui, deși uneori, în nevoia de a nu diminua nimic din substanță, poetul renunță aproape la versificație...”

Nu încap, deci, îndoială, că și în opinia lui Călinescu poetul a „evoluat” în chip decisiv, „la maturitate”, adică „de la sine”.

Neîndoielnic, directorul „Jurnalului literar” nu polemiza cu Vladimir Streinu (singurul care își publicase cronica înainte de el). Precizarea temporală din prima frază citată mai sus („de la început”), dezvăluie că pentru autorul „fișei literare”, cei care „îl consideraseră în mod simplist modernist al imaginii” pe Al. Philippide erau cei care întâmpinaseră *Aur sterp*, la apariția sa, cu judecăți mai mult sau mai puțin aspre, judecăți care se situează totuși nu foarte departe de cele ale autorului *Istoriei literaturii române de la origini până în prezent*.

Aidoma celorlalți, Șerban Cioculescu vedea și el o evoluție a poetului de la volum la volum. „De la *Aur sterp* la *Stânci fulgerate*, – scria criticul – poetul a parcurs totuși o cale apreciabilă. Întâi s-a despărțit de instrumentul versului liber, preferându-i constrângerea versului regulat. Acesta e primul semn de maturizare [...] Apoi, autorul a renunțat la jocul imagistic, la havuzul de icoane sclipitoare, care fură privirea amăgită de aparențe, îndepărtându-i însă luarea-aminte de la esențe...”¹⁸ [subl. n.] Contrazicându-se puțin, și Cioculescu formula aprecieri pozitive asupra „plachetei albe” (*Aur sterp*), care „cucerea prin ușurința în mânărea versului liber [...] prin virtuozitatea în genul funambulesc, prin imagismul cât se poate de neașteptat și ingenios, prin alternanța vehemenței verbale cu suavitatea muzicală. [...] Muzician, verslibrist și imagist deopotrivă de abil, Al. Philippide se situa dintr-odată în fruntea revoluționarilor lirici, înainte de a se ivi la noi curentul dadaist...”¹⁹

Ceva mai târziu se pronunța Pompiliu Constantinescu, întrucât săptămânalul ce-i găzduia cronicile („Vreamea”) în 1939 era interzis. Abia în 1941, deci, el revine la volumul *Visuri în vuietul vremii*, afirmând²⁰ că Al. Philippide, „în cele trei culegeri de versuri pe care le-a tipărit până azi, a încercat, dacă nu să exprime și trei moduri de structură și expresie categoric diferențiate, să-și varieze mai ales latura formală a poeziei” și că, în consecință, exista „o invariantă și temperamentală, și stilistică”.

¹⁸ În „Revista Fundațiilor Regale”, an. VI, nr. 8, august 1939, p. p. 422–436; text cuprins în *Aspecte lirice contemporane*, București, Casa Școalelor, 1942, p. 114–129; precum și în *Aspecte literare contemporane*, Editura Minerva, București, 1972, p. 84 ș.u.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ În „Vreamea”, an. XIII, nr. 604, 8 iunie 1941, p. 8, cuprins în *Scrieri*, vol. IV, Editura Minerva, București, 1970, p. 347.

Pe linia acestor două luări de poziție din urmă față de *Aur sterp* (a lui Șerban Cioculescu și a Pompiliu Constantinescu) va merge și majoritatea exegeților poeziei lui Alexandru Philippide de după 1965, cu admirații față de „imagismul” dezlănțuit din placheta de debut, dar și cu sublinierea valorii superioare a ultimelor volume de versuri ale poetului.

BIBLIOGRAFIE

I. Periodice:

- Aderca, F., *Alexandru A. Philippide*, „*Aur sterp*“, *poeme*, în „Contemporanul”, an. II, nr. 30, 10 februarie 1923, p. 3.
- Bogdan, Alexandru, *Poezia de tranziție: Al. A. Philippide*, „*Aur sterp*”, în „Lupta” an. II, nr. 193, 11 august 1922, p. 1.
- Botez, Demostene, „*Aur sterp*” de Alexandru Al. Philippide, în „Opinia”, an XVIII, nr. 198, 31 august 1922, pp. 1–2.
- Călinescu, G., *Alexandru A. Philippide*, în „Jurnalul literar”, an. I, nr. 18, 30 aprilie 1939, p. 2.
- Cioculescu, Șerban, *Al. Philippide: „Visuri în vuietul vremii”*, în „Revista Fundațiilor Regale”, an. VI, nr. 8, august 1939, pp. 422–436.
- Constantinescu, Pompiliu, *Al. Philippide: „Visuri în vuietul vremii”; „Poeme” de Hölderlin, Novalis, Mörke, Rilke*, în „Vremea”, an. XIII, nr. 604, 8 iunie 1941, p. 8.
- Davidescu, N., „Flacăra”, an. VII, nr. 30, 28 iulie 1922, p. 479.
- Densusianu, Ovid, *Al. A. Philippide: „Aur sterp”*, în „Vieța nouă”, an. XVI, nr. 29, 16 iulie 1922, p. 462.
- Dumitrescu, George, *Bizarerii ale vremii*, în „Convorbiri literare”, an LV, nr. 11–12, noiembrie–decembrie 1923.
- Iorga, N., *Un poet de mare inspirație*, în „Cuget clar. Noul «Sămănător»”, an. III, nr. 41, 20 aprilie 1939, p. 650–651.
- Lovinescu, E., *Poezii tineri: Al. A. Philippide*, în „Sburătorul literar”, an. III, nr. 2, 4 februarie 1923, p. 21.
- Millian, Claudia, *Un poet nou: Al. A. Philippide*, în „Adevărul literar și artistic”, seria III, an III, nr. 193, 3 septembrie 1922, p. 3.
- Petrescu, Camil, „*Aur sterp*” de Al. A. Philippide, în „Revista vremii”, an. III, nr. 2, 4 februarie 1923, p. 21.
- Sân-Georgiu, Ion, *Poezia stearpă. Cu prilejul volumului „Aur sterp” de Al. A. Philippide*, în „Ramuri”, an. XVII, nr. 1–15 ianuarie 1923, 25–27.
- Streinu, Vladimir, *Poezia lui Alexandru Philippide*, în „Timpul”, an. III, nr. 706, 22 aprilie 1939, și nr. 707, 28 aprilie 1939.
- Teodoreanu, Al. O., *Al. A. Philippide: „Aur sterp”. Observații nicidecum critice în fața vitrinei românești*, în „Gândirea”, anul II, nr. 6, pp. 18–21 în „Gândirea”, an. III, nr. 6, iunie 1922, pp. 18–21.

Interviuri:

A. Z., *De vorbă cu d. Alexandru A. Philippide*, în „Adevărul literar și artistic”, an. X, nr. 443, 2 iunie 1929, pp. 1-2.

Florescu, N., *Cu Al. Philippide despre „mirajul ciudat, dar permanent al poeziei“*, în „Cronica”, an. X, nr. 16, 18 aprilie 1975; cuprins în Corbea, Ileana, Florescu, Nicolae, *Biografii posibile*, interviuri, seria a II-a, Editura Eminescu, București, 1976, pp. 180–189.

“BARREN GOLD.” THE AVATARS OF THE CRITICAL RECEPTION

Abstract: The text aims to examine the two phases of the reception of Al. Philippide’s debut volume, the one from 1922–1923 (after his appearance) and the one from 1939, which occurred when the poet’s third volume of verse, *Dreams in the Roar of Time*, was published. Thus, the predominance of negative judgments in the first phase is highlighted, which raises the question whether this fact did not determine the “silence” of the poet for 6-7 years and, then, the departure from the poetic ways of the volume *Barren Gold* and the return to romanticism and to “a classicism of essences” (G. Călinescu). In the second phase, occasioned by the appearance of the volume *Dreams in the Roar of Time*, the critics who welcomed him (Vladimir Streinu, G. Călinescu, Șerban Cioculescu, Pompiliu Constantinescu, etc.) noted a major “evolution” in Philippide’s poetry, but at the same time, assigned a certain value to the debut volume, a position that all exegetes dealing with the writer’s work after 1965 will also have.

Keywords: *symbolism - expressionism - “image modernism”, “image sport”, “an acute intoxication of images”, “image industry” - the poetic image, goal in itself - the formative purpose of criticism - the lack of lyricism and of emotionality in poetry - “evolution” in poetry - old poetry, a museum object?*